

GJYKATA EVROPIANE E TË DREJTAVE TË NJERIUT

SEKSIONI I KATËRT

ÇËSHTJA ÇAUSH DRIZA KUNDËR SHQIPËRISË

*(Ankimi Nr. 10810/05)*

VENDIM

STRASBURG

15 mars 2011

*Ky vendim do të marrë formë të prerë në rrethanat e përcaktuara në Nenin 44 § 2 të Konventës. Ai mund t'i nënshtrohet rishikimit redaktues.*

**Në çështjen Çauth Driza kundër Shqipërisë,**

Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (Seksioni i Katërt), e mbledhur si Dhomë e përbërë nga:

Nicolas Bratza, President

Sverre Erik Jebens

Paivi Hirvela

Ledi Bianku

Zdravka Kaydjieva,

Nebojsa Vucinic,

Vincent A. de Gaetano, *gjykatës,*

dhe Lawrence Early, *Regjistrues,*

Pas shqyrtimit me dyer të mbyllura më 22 shkurt 2011,

Jep vendimin e mëposhtëm që është miratuar në atë datë:

**PROCEDURA**

1. Çështja ka filluar mbi bazën e një kërkesë (nr. 10810/05) kundër Republikës së Shqipërisë, të paraqitur në Gjykatë sipas Nenit 34 të Konventës për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore (“Konventa”) nga një shtetas shqiptar, Z. Çauth Driza (“kërkuesi”) më 24 shkurt 2005.
2. Kërkuesi u përfaqësua fillimisht nga Z. Z. Hajdarmataj dhe më pas nga Z. A. Shehu, të dy avokatë që e ushtrojnë profesionin e tyre në Tiranë. Qeveria shqiptare (“Qeveria”) u përfaqësua nga Agjentja e saj, Znj. S. Meneri dhe më pas nga Znj. E. Hajro.
3. Kërkuesi pretendoi se ka patur një shkelje të Nenit 6 §1 të Konventës në lidhje me padrejtësinë e procedimeve të brendshme dhe moszbatimin e një vendimi gjykate të formës së prerë. Ai u mbështet gjithashtu në Nenin 13 të Konventës mbi mungesën e një mjete juridik efektiv në lidhje me moszbatimin e vendimit të gjykatës së formës së prerë në favor të tij dhe Nenin 1 të Protokollit Nr. 1 të Konventës në lidhje me një shkelje të të drejtës së tij për pronësinë.
4. Më 21 nëntor 2006, Kryetari i Seksionit të Katërt të Gjykatës të cilit iu caktua çështja, vendosi t’i jepte njoftim Qeverisë për kërkesën. Sipas dispozitave të Nenit

- 29 § 1 të Konventës, u vendos shqyrtimi i themelit të kërkesës njëkohësisht me pranueshmërinë e saj.
5. Kërkuesi dhe Qeveria paraqitën veçmas vërejtje të mëtejshme me shkrim (Rregulli 59 § 1).

## FAKTET

### I. RRETHANAT E ÇËSHTJES

6. Kërkuesi ka lindur në 1943 dhe jeton në Fier, Shqipëri.
7. Më 20 maj 1947 autoritetet konfiskuan vilën njëkatëshe të të atit të kërkuesit dhe parcelën që i përket tokës së matur prej 360 metra katrorë, e cila ndodhej në qytetin e Fierit.
8. Më 6 qershor 1953 autoritetet ia transferuan S-së vilën e konfiskuar dhe parcelën e tokës.
9. Sipas Ligjit të Pronësisë të vitit 1993, në një datë të papërcaktuar, kërkuesi dhe nëntë vëllezërit e motrat e tij paraqitën një kërkesë pranë Komisionit të Fierit për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave (“Komisioni”), duke kërkuar kthimin e pronës të të atit të tyre. Më 27 tetor 1993 Komisioni e rrëzoi kërkesën e tyre.
10. Kërkuesi paraqiti një apel pranë Gjykatës së Rrethit, Lushnjë (“Gjykata e Rrethit”), duke pretenduar se vendimi i Komisionit ishte i paligjshëm.
11. Më 22 shkurt 2000, Gjykata e Rrethit njohu të drejtat e pronës së trashëguar të kërkuesit dhe të vëllezërve e motrave të tij mbi vilën dhe parcelën e tokës. Megjithatë, Gjykata e Rrethit çmoi se, për faktin që parcela e tokës ishte e zënë dhe vila njëkatëshe i ishte transferuar S-së në mënyrë të ligjshme, ato nuk mund të rimerreshin nga kërkuesi dhe vëllezërit e motrat e tij. Gjykata u dha atyre kompensim në shumën prej 204,902 lekë shqiptare (“LEK”).
12. Kërkuesi dhe vëllezërit e motrat e tij apeluan, duke argumentuar se Gjykata e Rrethit i kishte vlerësuar provat në mënyrë të gabuar.
13. Më 30 qershor 2000, Gjykata e Apelit Vlorë (“Gjykata e Apelit”) i dha kërkuesit dhe vëllezërve e motrave të tij kompensim në natyrë për vlerën e parcelës së tokës, dhe jo kompensim monetar. Kërkuesi dhe vëllezërit e motrat e tij apeluan.
14. Më 18 qershor 2001, Gjykata e Lartë rrëzoi apelin, duke konstatuar se nuk përmbante arsye për paraqitje apeli, të parashikuar nga Neni 472 i Kodit të Procedurës Civile. Kërkuesi dhe vëllezërit e motrat e tij paraqitën një apel kushtetues pranë Gjykatës Kushtetuese.
15. Më 10 qershor 2002, Gjykata Kushtetuese e mbledhur si panel prej tre gjykatësish, e shpalli apelin të papranueshëm.
16. Deri tani, vendimi i Gjykatës së Apelit nuk është zbatuar.

## II. LIGJI I BRENDSHËM PËRKATËS

### A. Kushtetuta

17. Dispozitat përkatëse të Kushtetutës Shqiptare kanë përmbajtjen e mëposhtme:

#### Neni 42 § 2

“Kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe të interesave të tij kushtetues dhe ligjorë, ose në rastin e akuzave të ngritura kundër tij, ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj.

#### Neni 142 § 3

“Organet shtetërore janë të detyruara të ekzekutojnë vendimet gjyqësore.”

#### Neni 131

“Gjykata Kushtetuese vendos për:... (f) gjykimin përfundimtar të kërkesave të individëve për shkeljen e të drejtave të tyre kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, pasi të jenë shteruar të gjitha mjetet juridike për mbrojtjen e këtyre të drejtave.

### B. Ligji i Pronësisë

18. Ligji i brendshëm përkatës në lidhje me kthimin dhe kompensimin e pronave në Shqipëri është përshkruar në vendimet *Gjonbocari etj kundër Shqipërisë*, nr. 10508/02, §§ 36-43, 23 tetor 2007, *Driza kundër Shqipërisë*, Nr. 33771/02, §§ 36-43, 13 nëntor 2007, *Ramadhi etj kundër Shqipërisë*, Nr. 38222/02, §§ 23-30, 13 nëntor 2007.

19. Masa të reja dhe thelbësore legjislative janë zbatuar duke ndryshuar Ligjin kryesor të Pronësisë së vitit 2004 që prej miratimit të këtyre vendimeve. Ndryshimet kryesore janë si më poshtë:

1. *Ligji i Pronësisë i vitit 2005 (Ligji nr. 9388 i 4 majit 2005)*

20. Seksioni 3 shtyu deri më 31 dhjetor 2007, afatin për përfundimin e shqyrtimit të kërkesave për njohjen, kthimin dhe kompensimin e pronave të paluajtshme, me përjashtim të pagesës së shumës së kompensimit, afat kohor për të cilin u caktua viti 2015.

2. *Ligji i Pronësisë i vitit 2006 (Ligji Nr. 9583 i 17 korrikut 2006)*

21. Seksioni 13 themeloi Agjencinë për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave (“Agjencia qendrore”), e cila zëvendësoi Komitetin shtetëror për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave (“Komiteti Shtetëror”). Agjencia qendrore që drejtohej nga një Drejtor, kishte selinë e saj në Tiranë dhe përbëhej nga dymbëdhjetë zyra Agjencie rajonale.

22. Sipas seksionit 14, zyra e Agjencisë rajonale ishte përgjegjëse për shqyrtimin fillestar të kërkesave për njohjen e të drejtave të pronës, në përgjigje të të cilave ajo vendosi për kthimin e pronës dhe/ose kompensimin *në vend të* tij. Seksioni 15 përcaktoi afatin kohor për paraqitjen e kërkesave mbi njohjen e të drejtave të pronësisë për datën 1 tetor 2007.
23. Seksioni 16 përcaktoi se një apel kundër një vendimi të zyrës së Agjencisë rajonale mund të paraqitej pranë Agjencisë qendrore. Vendimi i Agjencisë qendrore mund të apelohej në Gjykatën e Rrethit, Tiranë, brenda tridhjetë ditësh nga njoftimi i tij.
24. Seksioni 21 shtyu deri në 31 qershor 2008, afatin për përfundimin e shqyrtimit të kërkesave mbi njohjen, kthimin dhe kompensimin e pronave të paluajtshme, me përjashtim të pagesës së kompensimit.
25. Seksioni 22 parashikoi krijimin e Fondit të Kompensimit Në Natyrë (FKN) paralelisht me Fondin e Kompensimit Financiar (“FKF”). Brenda gjashtëdhjetë ditësh nga hyrja në fuqi e Ligjit, Qeveria duhet të miratonte listën e pronave që duhet t’i shpërndahej FKN-së.

*3. Ligji i Pronësisë i vitit 2007 (Ligji Nr. 9684 i 6 shkurtit 2007)*

26. Seksioni 1 parashikoi se Agjencia qendrore ishte përgjegjëse për shqyrtimin e kërkesave mbi kompensimin financiar dhe në natyrë. Agjencia qendrore ishte gjithashtu përgjegjëse për shqyrtimin e apeleve kundër vendimeve të zyrave të Agjencisë rajonale.
27. Seksioni 2 ritheksoi se zyrat e Agjencisë rajonale vazhdonin të ishin përgjegjëse për shqyrtimin fillestar të kërkesave për njohjen e të drejtave të pronësisë. Kërkuesi ose Avokatura e Shtetit, brenda tridhjetë ditësh, kishin të drejtën të apelonin kundër këtij vendimi pranë Agjencisë qendrore, e cila ishte organi më i lartë administrativ. Ky vendim administrativ i nënshtrohej rishikimit gjyqësor, në pajtim me dispozitat e Kodit të Procedurës Civile.

*4. Ligji i Pronësisë i vitit 2008 (Ligji nr. 9898 i 10 prillit 2008)*

28. Seksioni 1 shtyu deri më 31 dhjetor 2008, afatin kohor për paraqitjen e kërkesave mbi njohjen e të drejtave të pronësisë dhe kthimin e pronave nga zyra e Agjencisë rajonale. Ai parashikoi gjithashtu mundësinë për një kërkuar që t’i jepej një afat i ri kohor me anë të një vendimi gjykatë.
29. Sipas seksionit 2, shqyrtimit i kërkesave për njohjen e të drejtave të pronësisë dhe kthimin e pronave do të përfundonte më 30 qershor 2009, me përjashtim të pagesës së shumës së kompensimit, afati kohor për të cilin ishte caktuar në vitin 2015.
30. Seksioni 3 shtyu deri më 31 dhjetor 2008, afatin kohor për shpërndarjen e pronave pranë FKN-së.

*5. Ligji i Pronësisë i vitit 2009 (Ligji nr. 10095 i 12 marsit 2009)*

31. Seksioni 2 parashikoi se përveç shumave të caktuara të fondeve buxhetore, alokimeve të siguruara në bazë të këtij ligji dhe donatorëve të tjerë, FKF do të

përbëhej edhe nga të ardhurat e përfutuara nga ankandet e pronave shtetërore, të cilat nuk i ishin nënshtruar një vendimi Komisioni.

6. *Ligji i Pronësisë i vitit 2009 ( Ligji nr. 10207 i 23 dhjetorit 2009)*

32. Seksioni 6 suprimoi zyrat e Agjencisë rajonale. Ai deklaroi se arkivat e këtyre zyrave do të transferoheshin pranë Agjencisë qendrore. Sipas seksionit 1, Agjencia qendrore do të përfundonte shqyrtimin e kërkesave për njohjen e të drejtave të pronësisë dhe kthimin e pronave, të paraqitura pranë ish zyrave të Agjencisë rajonale. Agjencia qendrore vazhdonte të shqyrtonte apelet e paraqitura pranë saj kundër vendimeve të ish zyrave të Agjencisë rajonale.

33. Sipas seksionit 5, kërkuesi ose Avokatura e Shtetit kishin të drejtën e apelit kundër vendimit të Agjencisë qendrore, pranë Gjykatës së Rrethit, Tiranë, brenda tridhjetë ditëve nga njoftimi i tij.

34. Seksioni 7 përcaktoi si afat për përfundimin e shqyrtimit të kërkesave mbi njohjen dhe kthimin e pronave, datën 31 dhjetor 2011.

7. *Ligji i Pronësisë i vitit 2010 ( Ligji nr. 10308 i 22 korrikut 2010)*

35. Ligji i Pronësisë i vitit 2010 kryesisht paraqiste mundësinë e kërimit të një rishikimi të vendimeve të zyrave të ish Komisioneve/Agjencisë rajonale.

36. Seksioni 4 shtyu deri më 31 dhjetor 2011, afatin kohor për shpërndarjen e pronave pranë FKN-së.

### **C. Vendimet e Këshillit të Ministrave (“VKM”)**

37. Sipas Ligjit të Pronësisë, të ndryshuar, Qeveria ka miratuar një sërë aktesh nënligjore, me anë të Vendimeve të Këshillit të Ministrave (“VKM”) të përshkruara më poshtë.

1. *DCM mbi caktimet nga Fondi i Kompensimit Financiar (DCM nr. 13 i 17 nëntorit 2005; DCM nr. 758 i 16 nëntorit 2006; DCM nr. 566 i 5 shtatorit 2007; DCM nr. 1343 i 4 qershorit 2008 dhe DCM nr. 487 i 6 majit 2009).*

38. Sipas Nenit 23 të Ligjit të Pronësisë të vitit 2004 që themeloi Fondin e Kompensimit Financiar, Qeveria miratoi vendimet e lartpërmendura midis periudhës 2005-2009, në lidhje me dhënien e kompensimit financiar ish pronarëve.

39. Në 2005 kompensimi financiar ishte dhënë në lidhje me pretendimet për kompensim që lindnin në bazë të vendimeve të Komisionit të Tiranës. Në 2006, kompensimi financiar u dha në lidhje me pretendimet për kompensim që lindnin në bazë të vendimeve të Komisioneve të Tiranës dhe Kavajës. Në 2007, grupi i përfutuesve u zgjerua për të përfshirë ish pronarë të cilët kishin një vendim të Komisionit të marrë në lidhje me qytetet për të cilat ishte miratuar dhe lëshuar një hartë për vlerësimin e pronave. Në 2008 dhe 2009, të gjithë ish pronarët të cilët kishin të drejtën e kompensimit, pas një vendimi të Komisionit/Agjencisë rajonale, ishin të pranueshëm për të kërkuar kompensim financiar.

40. Sipas DCM-së së miratuar midis periudhës 2005-2008, një kërkuesi i kërkohej të paraqiste një kërkesë standarde për kompensim financiar pranë Agjencisë qendrore në Tiranë, duke paraqitur, ndër të tjera, vendimin e Komisionit/Agjencisë rajonale që njihte të drejtën e tij për kompensim. Vetëm ata ish pronarë të cilët nuk kishin marrë më parë kompensim, kishin të drejtë për kompensim financiar nga viti 2005 deri në 2008. DCM e vitit 2009 parashikonte se një ish pronar kishte të drejtë për kompensim financiar, me kusht që të mos kishte përfituar nga: a) një kompensim i mëparshëm; b) rivendosje/kthim i pjesshëm i pronësisë; c) e drejta për refuzim fillestar; d) zbatimi i Ligjit mbi Shpërndarjen e Tokës ( Ligji nr. 7501 i 19 korrikut 1991).
41. Kërkesat duhet të shqyrtoheshin në rend kronologjik mbi bazën e datës dhe numrit të vendimit të Komisionit/Agjencisë rajonale. Shuma e kompensimit financiar e cila duhet të llogaritej mbi bazën e hartave të vlerësimit të pronës, kufizohej në një sasi maksimale prej 200 metrash katrorë.
42. Paraqitja e një kërkesë përfshinte pagesën e një tarife procedurale. Ish pronarët të cilët kishin qenë të pasuksesshëm në kërkesën e tyre për kompensim financiar në një vit paraardhës, mund të riparaqisnin kërkesën e tyre në vitin (et) e ardhshëm (e), pasi të kishin paguar tarifën procedurale.
43. Asnjë prej këtyre vendimeve nuk parashikonte dhënien e kompensimit për pretendimet e mbajtësit që lindnin në bazë të një vendimi gjykate të zbatueshëm të formës së prerë.
2. *DCM-të mbi hartat e vlerësimit të pronave (DCM nr. 555 e 29 shtatorit 2007; DCM nr. 653 e 29 gushtit 2007 dhe DCM nr. 139 e 13 shkurtit 2008; dhe DCM nr. 1620 e 26 nëntorit 2008).*
44. Në bazë të vendimeve të lartpërmendura, dy prej të cilave u miratuan në 2007 dhe dy në 2008, Qeveria miratoi dhe lëshoi harta për vlerësimin e pronave, siç renditen më sipër. Hartat përfshinin çmimin referues për metër katror në të gjithë vendin.
45. Vendimi i parë caktonte çmimin e tokës për rajonet e Beratit, Gjirokastrës, Vlorës dhe Dibrës; vendimi i dytë caktonte çmimin e tokës për rajonet e Lezhës, Dibrës, Korçës dhe Kukësit; vendimi i tretë caktonte çmimin e tokës për rajonet e Fierit, Elbasanit, Tiranës, Vlorës, Durrësit dhe Shkodrës. Vendimi i katërt përmbante një listë të përditësuar çmimesh për disa qytete.
3. *DCM-të për kompensimin në natyrë të ish pronarëve*
46. Ligji i Pronësisë i vitit 2006 parashikonte krijimin e FKN-së (shihni paragrafin 25 më lart). Qeveria ka miratuar DCM-të e mëposhtme për procedurat mbi shpërndarjen e pronave të mbuluar nga FKN.
- (a) DCM nr. 567 i 5 shtatorit 2007**
47. Me vendimin nr. 567 të 5 shtatorit 2007, Qeveria parashtroi kriteret dhe procedurat për përcaktimin e pronave Shtetërore të mbuluara nga FKN. Seksioni 1 rendit tipet e pronave, për shembull: a) pronat e paluajtshme publike që ndodhen



- në zonat turistike; b) pronat e Ministrisë së Mbrojtjes që nuk përdoren nga forcat e armatosura dhe që janë miratuar nga Presidenti i Republikës; c) toka bujqësore në dispozicion që i përket Ministrisë së Bujqësisë; d) pyjet, kullotat dhe livadhet; dhe e) pronat e institucioneve shtetërore që janë jashtë objektit të aktivitetit të synuar.
48. Institucionet vendore dhe qendrore shtetërore janë përgjegjëse për identifikimin dhe përpilimin e një liste të pronave të paluajtshme në pronësinë e tyre, që mund të shërbenin si kompensim në natyrë. Lista i është paraqitur Agjencisë dhe zyrave të saj rajonale, të cilat janë përgjegjëse për kontrollin e statusit ligjor të çdo prone. Agjencia i dorëzon Ministrit të Drejtësisë listën përfundimtare të pronave të paluajtshme për përfshirje në FKN. Qeveria duhet të miratojë listën dhe ta publikojë në Fletoren Zyrtare.
- (b) DCM nr. 868 i 18 qershorit 2008**
49. Me vendimin nr. 868 të 18 qershorit 2008, Qeveria i alokoi FKN-së 17,335 hektarë tokë bujqësore. Agjencia është përgjegjëse për ta përdorur atë për kompensimin e pronarëve, në përputhje me kriteret e parashikuara me ligj.
- (c) DCM nr. 1077 i 18 qershorit 2008**
50. Me vendimin nr. 1077 të 18 qershorit 2008, Qeveria i alokoi FKN-së 71,699.3 hektarë pyje dhe kullota. Agjencia do ta përdorë atë për kompensimin e pronarëve, në përputhje me kriteret e parashikuara me ligj.
- (d) DCM nr. 1232 i 18 qershorit 2008**
51. Me vendimin nr. 1232 të 18 qershorit 2008, Qeveria i alokoi FKN-së njëzet e nëntë objekte, kryesisht magazina, fabrika dhe godina zyrash. Agjencia është përgjegjëse për ta përdorur atë për kompensimin e pronarëve, në përputhje me kriteret e parashikuara me ligj.
- (e) DCM nr. 1696 i 24 dhjetorit 2008**
52. Me vendimin nr. 1696 të 24 dhjetorit 2008, Qeveria i alokoi FKN-së tridhjetë e dy objekte, kryesisht magazina, godina zyrash dhe punishte. Agjencia është përgjegjëse për ta përdorur atë për kompensimin e pronarëve, në përputhje me kriteret e parashikuara me ligj.

#### **D. Kodi i Procedurës Civile**

53. Në lidhje me procedurën e apelit në Gjykatën e Lartë, Kodi i Procedurës Civile, për aq sa është i zbatueshëm, parashikon si më poshtë:

#### **Neni 472**

“Vendimet e Gjykatës së Apelit dhe Gjykatës së Rrethit mund të apelojnë në Gjykatën e Lartë, mbi bazën e arsyeve të mëposhtme: (a) ligji nuk është zbatuar ose është zbatuar në mënyrë të gabuar; (b) ka pasur shkelje të rënda të normave procedurale (sipas Nenit 467 të Kodit); (c) ka pasur shkelje procedurale që kanë ndikuar në dhënien e vendimit...”



**Neni 480**

“Një apel [në Gjykatën e Lartë] shpallet i papranueshëm nëse përmban arsye të ndryshme nga ato të parashikuara me ligj. Mospranimi i apeleve vendoset pas shqyrtimit me dyer të mbyllura”.

**LIGJI****I. PRANUESHMËRIA E ANKESAVE**

54. Kërkuesi u ankua në bazë të Nenit 6 § 1 të Konventës se procedimet ishin të padrejta dhe se autoritetet nuk kishin zbatuar një vendim të formës së prerë në favorin e tij. Sipas Nenit 13 të Konventës, ai u ankua se nuk kishte asnjë mjet juridik efektiv në lidhje me moszbatimin e një vendimi gjykatë të formës së prerë. Ai gjithashtu paraqiti një ankesë sipas Nenit 1 të Protokollit Nr. 1 të Konventës.

**A. Ankesat e Nenit 6 § 1**

55. Kërkuesi u ankua se procedimet gjyqësore kishin qenë të padrejta pasi gjykatat kishin vlerësuar provat në mënyrë të gabuar. Ai gjithashtu pretendoi se moszbatimi për një kohë të gjatë i vendimit të Gjykatës së Apelit të 30 qershorit 2000 kishte shkelur “të drejtën e tij për t’iu drejtuar gjykatës” sipas Nenit 6 § 1, që për aq sa është i zbatueshëm, parashikon si më poshtë:  
“Në përcaktimin e të drejtave dhe detyrimeve të tij civile....çdokush ka të drejtën e një seance gjyqësore ....të drejtë nga [një] gjykatë....”

*1. Padrejtësia e procedimeve*

56. Qeveria çmoi se kjo ankesë ishte paraqitur jashtë afatit kohor prej gjashtë muajsh të parashikuar nga Konventa, ku vendimi i Gjykatës Kushtetuese i 10 qershorit 2002 është vendimi i fundit i brendshëm në lidhje me çështjen.
57. Gjykata vëren se kjo ankesë i ishte paraqitur më 24 shkurt 2005. Vendimi i formës së prerë për qëllimin e llogaritjes së afatit gjashtë mujor ishte marrë më 10 qershor 2002. Gjykata vëren se kërkuesi nuk kishte respektuar rregullin për periudhën gjashtë mujore. Rezulton që kjo ankesë duhet të rrëzohet në përputhje me Nenin 35 §§ 1 dhe 4 të Konventës.

*2. Moszbatimi i vendimit të Gjykatës së Apelit i 30 qershorit 2000***(a) Ankesa e paraqitur jashtë afatit**

58. Qeveria çmoi se kjo ankesë ishte paraqitur jashtë afatit kohor prej gjashtë muajsh të parashikuar nga Konventa, ku vendimi i Gjykatës Kushtetuese i 10 qershorit 2002 është vendimi i fundit i brendshëm në lidhje me çështjen.
59. Kërkuesi parashtroi se ankesa ishte depozituar brenda afatit kohor të parashikuar nga Konventa.
60. Gjykata vëren se moszbatimi nga ana e autoriteteve i vendimeve të formës së prerë krijon një situatë të përsëritur, në mënyrë që rregulli i periudhës gjashtë mujore të mos zbatohet (shihni *Marini kundër Shqipërisë* nr. 3738/02, § 95,

GJEDNJ 2007-XIV (pjesë)). Rrjedhimisht, kundërshtimi i qeverisë duhet të rrëzohet.

**(b) Mosshterimi i mjeteve juridike të brendshme**

61. Pa u mbështetur në një mjet të veçantë juridik, Qeveria pretendoi se kërkuksi nuk kishte shfrytëzuar të gjitha mjetet juridike në dispozicion për moszbatimin e dyshuar të vendimit të 30 qershorit 2000.
62. Gjykata rithekson se rregulli i shterimit të mjeteve juridike të brendshme, i përmendur në Nenin 35 § 1 të Konventës, detyron kërkuksit të përdorin mjetet juridike që normalisht janë në dispozicion dhe të mjaftueshme në sistemin e brendshëm ligjor, për tu dhënë atyre mundësinë të marrin kompensimin për shkeljet e dyshuara. Ekzistenca e mjeteve ligjore duhet të jetë mjaftueshëm e sigurt, në praktikë dhe në teori, dhe në rast mungese, ata nuk do të kenë aksesin dhe efektivitetin e nevojshëm; i takon Shtetit përgjegjës të verifikojë që këto kushte të ndryshme të përmbushen (shihni 46113/99, 3843/02, 13751/02, 13466/03, 10200/04, 14163/04, 19993/04 dhe 21819/04, §§ 69-70, GJEDNJ 2010-...).
63. Në çështjen në fjalë, Gjykata vëren se Qeveria nuk mbështetej haptazi në ndonjë mjet juridik të caktuar që duhet të përdorej nga kërkuksi. Megjithatë, Gjykata çmon se çështja e ekzistencës së mjeteve juridike efektive në lidhje me moszbatimin e vendimit të 30 qershorit 2000, dhe në veçanti efektiviteti i mjeteve juridike të ofruara nga Ligji i Pronësisë, i paraqitur pas miratimit të këtij vendimi gjykatë në çështjen Driza, të cituar më lart, duhet t'i bashkohet themelit dhe të shqyrtohet në lidhje me ankesën e kërkuksit sipas Nenit 13 (shihni paragrafët 72-83 më poshtë).
64. Gjykata çmon se kjo ankesë nuk është haptazi e pabazuar brenda kuptimit të Nenit 35 § 3 të Konventës. Meqë nuk është e papranueshme për arsye të tjera, ankesa duhet të shpallet e pranueshme.

**B. Neni 13 i Konventës**

65. Kërkuksi u ankua sipas Nenit 13 të Konventës se nuk kishte asnjë mjet juridik efektiv për të zbatuar vendimin e formës së prerë të Gjykatës së Apelit të 30 qershorit 2000 që jepte kompensim në natyrë.

Neni 13 i Konventës parashikon si më poshtë:

“Çdokush, të drejtat dhe liritë e të cilit të përcaktuara në Konventë, janë shkelur, ka një mjet juridik efektiv para një autoriteti kombëtar, pavarësisht se shkelja është kryer nga persona që veprojnë në një funksion zyrtar.”

66. Gjykata çmon se kjo kërkesë nuk është haptazi e pabazuar brenda kuptimit të Nenit 35 § 3 të Konventës. Ajo konstaton më tej se ankesa nuk është e papranueshme për arsye të tjera. Rrjedhimisht, duhet të shpallet e pranueshme.

**C. Neni 1 i Protokollit Nr. 1 të Konventës**

67. Kërkuksi pretendoi se moszbatimi i vendimit të Gjykatës së Apelit i 30 qershorit 2000 përfshinte një shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr. 1, i cili parashikon:

“Çdo person fizik ose juridik ka të drejtën e gëzimit paqësor të zotërimeve të tij. Askush nuk privohet nga zotërimet e tij, përveç kur kjo është në interesin publik, në bazë të kushteve të parashikuara me ligj dhe nga parimet e përgjithshme të të drejtës ndërkombëtare.

Megjithatë, dispozitat e mësipërme në asnjë mënyrë nuk cenojnë të drejtën e një Shteti për të zbatuar këto ligje, siç i çmon të nevojshme, për të kontrolluar përdorimin e pronës në përputhje me interesin e përgjithshëm ose për të siguruar pagesën e taksave ose kontributeve ose gjobave të tjera.”

68. Qeveria pretendoi se kjo ankesë ishte paraqitur jashtë afatit kohor.
69. Kërkuesi parashtroi se ankesa ishte depozituar brenda afatit kohor të parashikuar nga Konventa.
70. Gjykata i referohet përfundimeve të saj në paragrafin 60 më lart. Nga përfundimet rezulton se rregulli i periudhës gjashtë mujore nuk zbatohet për ankesën në fjalë. Rrjedhimisht, kundërshtimi i Qeverisë duhet të rrëzohet.
71. Gjykata çmon më tej se ankesa sipas këtij kreu nuk është haptazi e pabazuar brenda kuptimit të Nenit 35 § 3 të Konventës. Duke qenë se nuk është përcaktuar asnjë arsye tjetër për shpalljen e kësaj pjese të kërkesës të papranueshme, Gjykata, e shpall këtë ankesë të pranueshme.

## II. SHKELJA E DYSHUAR E NENIT 13 TË KONVENTËS

72. Qeveria parashtroi se kërkuesi mund të kishte pasur rekurs ndaj mjeteve juridike në dispozicion për të kërkuar kompensim në natyrë për të cilin ai kishte të drejtë.
73. Gjykata rikujton se në vendimin e saj në çështjen Driza, ajo konstatoi si më poshtë:
- “118. Gjykata vëren se Ligji i Pronësisë i vitit 1993 (që u shfuqizua nga Ligji i Pronësisë i vitit 2004, i cili për rrjedhojë ishte ndryshuar nga Ligji i Pronësisë i vitit 2006) parashikonte forma të ndryshme kompensimi kur prona fillestare nuk mund t'i kthehej ish pronarit (...). Ligji i Pronësisë i vitit 1993 ia la përcaktimin e formës së përshtatshme të kompensimit Këshillit të Ministrave, i cili duhet të përcaktonte rregulla dhe metoda të hollësishme të zbatueshme për sigurimin e kompensimit. Sipas përfundimeve të Gjykatës ë Lartë në vendimin e saj të 7 dhjetorit 2000, organet kompetente për trajtimin e çështjeve të kompensimit ende nuk ishin krijuar (...). Pavarësisht nga hyrja në fuqi e Ligjit të Pronësisë së vitit 2004, situata nuk kishte ndryshuar. Vetëm në 28 prill 2005, Parlamenti miratoi një Ligj që përcaktonte metodologjinë mbi vlerësimin e pronave për qëllime kompensimi. Seksioni 5 i atij Ligji ia la detyrën e zbatimit të kësaj metodologjie Komitetit Shtetëror për Kthimin dhe Kompensimin e Pronave, i cili duhet të kishte përgatitur planet përkatëse të trojeve për të lejuar vlerësimin e pronave. Megjithatë, deri tani këto plane nuk janë miratuar.

119. Rrjedhimisht, Gjykata çmon se, ndërsa nuk ishin krijuar organet përkatëse për trajtimin e çështjeve të kompensimit ose miratimit të planeve të trojeve për vlerësimin e pasurive, Qeveria nuk kishte hartuar një procedurë të përshtatshme në lidhje me pretendimet për kompensim. Për më tepër, nuk ekziston mundësia që Qeveria të vërë në funksionim një sistem të tillë menjëherë ose brenda një periudhe kohe mjaftueshëm të shkurtër, për të mundësuar zgjidhjen e mosmarrëveshjes në lidhje me përcaktimin e të drejtave të kërkuarit.”
74. Gjykata vëren se që prej datës së miratimit të vendimit në çështjen Driza, Qeveria kishte miratuar dispozita të reja ligjore në lidhje me dhënien e kompensimit financiar, miratimin e hartave të vlerësimit të pronave dhe krijimin e FKN-së (shihni seksionin “ Ligji përkatës i brendshëm” më lart). Rrjedhimisht, gjykata duhet të përcaktojë nëse masat e marra përbëjnë një mjet juridik efektiv brenda kuptimit të Nenit 13 të Konventës.
75. Gjykata rithekson se Neni 13 i Konventës parashikon shprehimisht detyrimin e Shteteve, të parashikuar në Nenin 1 të Konventës, për mbrojtjen e të drejtave të njeriut në radhë të parë brenda sistemit të tyre ligjor. Kështu, ajo kërkon që Shtetet të ofrojnë një mjet juridik të brendshëm për të trajtuar thelbin e një “kërkese të argumentueshme” sipas Konventës dhe për të dhënë një kompensim të përshtatshëm (*Burdov kundër Rusisë (nr. 2), nr. 33509/04, § 96, GJEDNJ 2009...; dhe Yuriy Nikolayevich Ivanov kundër Ukrainës, nr. 40450/04, § 63, GJEDNJ 2009...(pjesë)*).
76. Objekti i detyrimeve të Shteteve Kontraktues sipas Nenit 13 të Konventës ndryshon në varësi të natyrës së ankesës së kërkuarit; “efektiviteti” i një “mjeti ligjor” brenda kuptimit të kësaj dispozite nuk varet nga siguria e një rezultati të favorshëm për kërkuarin. Njëkohësisht, mjeti juridik i kërkuar nga Neni 13 duhet të jetë “ efektiv” në praktikë, si dhe në ligjin në kuptimin ose të parandalimit të shkeljes së dyshuar ose vazhdimin të saj, ose të sigurimit të kompensimit të mjaftueshëm për çdo shkelje që tashmë ka ndodhur (*shihni Burdov (nr. 2), e cituar më lart, § 97; dhe Yuriy Nikolayevich Ivanov, cituar më lart, § 64*).
77. Gjykata ka vërejtur zhvillimet e rëndësishme të brendshme ligjore që kanë ndodhur në Shqipëri në vijim të vendimeve të kësaj Gjykate, në çështjet Driza, dhe Ramadhi etj, cituar më lart. Megjithatë, çështja që do të trajtohet nga Gjykata është nëse ekziston një mjet i brendshëm ligjor në lidhje me zbatimin e vendimeve të formës së prerë të gjykatave që japin kompensim në natyrë.
78. Fillimisht Gjykata vëren se më 17 korrik 2006, Ligji i Pronësisë parashikonte krijimin e FKN-së. Ai vëren gjithashtu se vetëm në 5 shtator 2007, Qeveria miratoi një vendim për procedurat mbi shpërndarjen e pronave për FKN-në. Qeveria i caktoi FKN-së prona, kryesisht toka bujqësore, pyje dhe kullota, dhe godina të ndryshme gjatë të gjithë gjashtëmujorit të dytë të vitit 2008.
79. Gjykata vëren më tej se në të paktën dy raste, afati kohor për shpërndarjen e pronave pranë FKN-së ishte shtyrë ndërsa afati kohor aktual ishte caktuar në datën 31 dhjetor 2011. Qeveria nuk paraqiti asnjë informacion rreth progresit të shpërndarjes së pronave pranë FKN-së gjatë vitit 2009 dhe 2010.
80. Së dyti, asnjë informacion nuk ishte paraqitur në vëmendje të Gjykatës rreth miratimit të ndonjë procedure që një kërkuar, si për shembull kërkuar në fjalë,

- mund të përdorte për të mbrojtur të drejtën e tij për kompensim në natyrë, të dhënë në bazë të një vendimi gjykate të formës së prerë.
81. Së treti, në Gjykatës nuk u paraqitën dokumente që tregonin se Agjencia në fakt u kishte dhënë kompensim në natyrë kërkuësve, si për shembull kërkuesi në fjalë, të cilët kanë një pretendim të zbatueshëm kompensimi në bazë të një vendimi gjykate të formës së prerë. Për më tepër, Gjykata nuk mund të identifikojë ndonjë masë tjetër që është miratuar, me synim garantimin e zbatimit të një vendimi gjykate të formës së prerë që i jep kompensim në natyrë një kërkuesi në vend të kthimit të pronës fillestare.
82. Sa më sipër, Gjykata çmon se kërkuesi nuk kishte një mjet juridik efektiv që t'i jepte atij mundësinë e garantimit të zbatimit të të drejtës së tij për kompensim, të njohur në bazë të një vendimi gjykate të formës së prerë.
83. Kështu, ka pasur një shkelje të Nenit 13 të Konventës. Për rrjedhojë, Gjykata rrezon kundërshtimin e Qeverisë se kërkuesi nuk shteroi mjetet e brendshme juridike efektive.

### III. SHKELJA E DYSHUAR E NENIT 6 § 1 TË KONVENTËS

84. Qeveria parashtroi se kërkuesi nuk kishte qenë asnjëherë i interesuar për marrjen e kompensimit në natyrë, të dhënë në bazë të vendimit të Gjykatës së Apelit të 30 qershorit 2000. Sipas pikëpamjes së tyre, kërkuesi këmbënguli për rikthimin e pronës fillestare.
85. Kërkuesi deklaroi se deri tani, vendimi i 30 qershorit 2000 që njihte të drejtën e tij për kompensim, nuk ishte zbatuar.
86. Parimet e përgjithshme sipas Nenit 6 § 1 të Konventës në lidhje me moszbatimin e vendimeve të gjykatës të formës së prerë parashtrohen në *Gjyli kundër Shqipërisë* (nr. 32907/07, §§ 43-44, 29 shtator 2009) dhe *Beshiri etj kundër Shqipërisë* (nr. 7352/03, §§ 60-61, 22 gusht 2006).
87. Gjykata vëren se vendimi i Gjykatës së Apelit i 30 qershorit 2000, mori formë të prerë më 10 qershor 2002. Deri tani, autoritetet nuk kanë marrë masa për zbatimin e këtij vendimi në favor të kërkuësit.
88. Gjykata rikujton se tashmë ka konstatuar një shkelje të Nenit 6 § 1 të Konventës për shkak të moszbatimit të një vendimi gjykate të formës së prerë në çështjet e *Beshiri etj*, cituar më lart, §§ 62-66; *Driza* cituar më lart, §§ 87-94 dhe *Vrioni etj kundër Shqipërisë dhe Italisë* (nr. 35720/04 dhe 42832/06, §§ 54-61, 29 shtator 2009). Ajo nuk sheh asnjë arsye për të devijuar nga këto përfundime në këtë çështje.
89. Kështu, gjykata arrin përfundimin se ka pasur një shkelje të të drejtave të kërkuësit për aksesin për t'iu drejtuar një gjykate sipas Nenit 6 § 1 të Konventës.

### IV. SHKELJA E DYSHUAR E NENIT 1 TË PROTOKOLLIT NR. 1 TË KONVENTËS

90. Qeveria parashtroi se interesi i kërkuësit qëndronte në kthimin e pronës fillestare në vend të dhënies së kompensimit në natyrë.
91. Gjykata rithekson se një “pretendim” mund të përbëjë një “zotërim” brenda kuptimit të Nenit 1 të Protokollit Nr. 1, nëse ai konstatohet i zbatueshëm në nivel

- të mjaftueshëm (shihni *Rafineritë Greke Stran dhe Stratis Andreadis kundër Greqisë*, vendim i 9 dhjetorit 1994, Seria A nr. 301-B, fq 84, § 59).
92. Gjykata vëren se vendimi i Gjykatës së Apelit i 30 qershorit 2000 i siguroi kërkuessit një pretendim të zbatueshëm për kompensim në natyrë në vend të kthimit të pronës. Rrjedhimisht, kërkuessi kishte “zotërime” brenda kuptimit të Nenit 1 të Protokollit Nr. 1.
93. Gjykata rikujton praktikën e saj gjyqësore, me qëllim që pamundësia e një kërkuessi për të siguruar ekzekutimin e një vendimi gjykate të formës së prerë në favorin e tij ose të saj, të përbëjë një ndërhyrje në të drejtën për gëzimin paqësor të zotërimeve, siç përcaktohet në fjalinë e parë të paragrafit të parë të Nenit 1 të Protokollit Nr. 1 (shihni, midis autoriteteve të tjera, *Burdov kundër Rusisë*, nr. 59498/00, § 40, GJEDNJ 2002-III).
94. Gjykata vëren se tashmë ka konstatuar një shkelje të Nenit 6 § 1 të Konventës për shkak të moszbatimit nga ana e autoriteteve të një vendimi gjykate të formës së prerë që jep kompensim në natyrë (shihni paragrafët 86-89 më lart).
95. Për më tepër, Gjykata tashmë ka konstatuar një shkelje të të drejtave të pronësisë së kërkuessit për shkak të mosdhënies nga ana e autoriteteve të kompensimit që lind në bazë të një vendimi gjykate të formës së prerë në çështjen *Beshiri etj* (cituar më lart, § § 95-103); *Driza* (cituar më lart, §§ 101-109); dhe *Vrioni etj* (cituar më lart §§ 71-77). Gjykata nuk sheh asnjë arsye për të arritur një përfundim të ndryshëm në rrethanat e kësaj çështjeje.
96. Rrjedhimisht, ka patur një shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr. 1 të Konventës.

## V. ZBATIMI I NENIT 41 TË KONVENTËS

97. Neni 41 i Konventës parashikon si më poshtë:

“Nëse Gjykata konstaton se ka pasur një shkelje të Konventës ose Protokolleve të saj, dhe nëse ligji i brendshëm i Palës së Lartë Kontraktuese të interesuar lejon që të bëhet vetëm kompensim i pjesshëm, nëse është e nevojshme, Gjykata do t’i japë kompensim të drejtë palës së dëmtuar.”

98. Kërkuessi, duke u mbështetur në një raport eksperti, kërkoi 451,365 Euro (“EURO”) në lidhje me dëmin monetar. Ai nuk ngriti pretendime për dëmin jomonetar, as për kostot dhe shpenzimet.
99. Gjykata kundërshtoi pretendimet e kërkuessit, të cilat janë paraqitur jashtë afatit.
100. Gjykata vëren se pretendimi i kërkuessit për kompensim të drejtë në fakt ishte paraqitur më 8 korrik 2009, më shumë se dy vjet pas mbarimit të afatit fillestar më 23 prill 2007. Gjykata vëren më tej se kërkuessi nuk kishte paraqitur asnjë arsye që të justifikonte mospërmbushjen nga ana e tij të kërkesave të Rregullit 60 § 2 të Rregullave të Gjykatës. Në këto rrethana, Gjykata çmon se pretendimi i tij duhet të rrëzohet.
101. Gjykata vëren se kërkuessit i mbetet e drejta për dhënien e një kompensimi në natyrë sipas vendimit të Gjykatës së Apelit në favor të tij (shihni *Cooperativa Agricola Slobozia –Hanesei kundër Moldavisë*, nr. 39745/02, § 32, 3 prill 2007) dhe se autoriteteve u kërkohet të marrin hapat e nevojshëm për të garantuar zbatimin e atij vendimi.



## PËR KËTO ARSYE, GJYKATA UNANIMISHT

1. *Vendos* t'i bashkojë themelit të ankesës sipas Nenit 13 të Konventës, kundërshtimin e Qeverisë në lidhje me shterimin e mjeteve juridike të brendshme mbi moszbatimin e vendimit të Gjykatës së Apelit të 30 qershorit 2000.
2. *Shpall* ankesën në lidhje me padrejtësinë e procedimeve sipas Nenit 6 §1 të papranueshme dhe pjesën tjetër të kërkesës të pranueshme;
3. *Çmon* se ka pasur një shkelje të Nenit 13 të Konventës, dhe për rrjedhojë, rrëzon kundërshtimin e Qeverisë për shterimin e mjeteve juridike të brendshme;
4. *Çmon* se ka pasur një shkelje të Nenit 6 § 1 të Konventës në lidhje me moszbatimin e vendimit të Gjykatës së Apelit të 30 qershorit 2000;
5. *Çmon* se ka pasur një shkelje të Nenit 1 të Protokollit Nr. 1 të Konventës për shkak të moszbatimit të vendimit të Gjykatës së Apelit të 30 qershorit 2000;
6. *Rrëzon* pretendimin e kërkuarit për kompensim të drejtë.

Bërë në gjuhën angleze dhe njoftuar me shkrim më 15 mars 2011, sipas Rregullit 77 § § 2 dhe 3 të Rregullave të Gjykatës.

Lawrence Early

Nicolas Bratza

Regjistrues

President